

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Biddend in de spelonk

"Tot U roep ik, o Heere, ik zeide: Gij zijt mijn toevlucht, mijn deel in het land der levenden"

Psalm 142:6

David, in de spelonk zijnde, stort zijn ziel uit voor God. Hier, in de benauwdheid zijnde, wordt de klacht tot de levende God geboren. Daar wordt alles wat benauwd en ontmoe-digt, voor de Heere blootgelegd. Daar herkent ge Gods kinderen aan: hen drijft de levensnood tot gebed. Gelijk ook hier bij David. En naarmate de klachten als stromen worden uitge-stort en het hart zich kan ontlasten en alles aan Zijn God kan kwijt raken, komt er vrede en blijdschap, zaligheid en overgave aan de Heere. *"Tot U roep ik, o Heere!"* En let dan eens op het persoonlijke: *"Tot U roep ik, toen zeide ik, Gij zijt mijn toevlucht."* Ja, dat tekent deze bidder in de een-zaamheid. Daar gaat het tussen de ziel en de Heere, dan is het om God alleen te doen: om Zijn ontferming en gemeenschap. Weet, in het rechte bidden in de spelonk is God-Zelf de Doorbreker en Inbreker, die woning maakt in het hart en de Verbreker, die de banden der zonden slaakt en plaats geeft aan Zijn genade. *"Tot U roep ik, o Heere!"* Wat zal David in de spelonk gebeden hebben? Van allen verlaten en vergeten, maar bij zijn God ruimte gevonden. O, dat ver-ruimt het hart. Ik zeide: *"Gij zijt mijn toevlucht! Tot U alleen vlied ik met al mijn noden en bij U alleen schuil ik met al mijn moeiten en verdriet."*

Ja, David, daar is het veilig. En voor iedere ziel die de Heere zoekt in benauwdheid, is het daar veilig. Als er geen enkele weg meer open is, dan is deze weg toch open: naar boven! Wat is de ziel die de Heere vreest dan toch gelukkig boven allen die van de wereld zijn en met hun droefheid geen weg weten en in hun benauwdheid geen toevlucht hebben. Als de doodslager op de hielen zit en de vij-

andschap hen vervolgt, als dan het leed nijpt en het gevaar dreigt, dan moet het op de Heere aan, en dan geloven zij: Hij, Hij alleen kan redding geven. Bij Hem is veiliger plaats dan in de spelonken der aarde en voor gees-telijke benauwdheden een plaats bij de Heere, veilig en goed en sterk.

Toen Alexander de Grote zijn oorlo-gen voerde, kwam hij ook tot een klein volk, dat woonde hoog tussen de bergen, alleen te bereiken langs schier ontoegankelijke wegen. De grote veldheer sommeerde dit volk zich over te geven, maar zij zonden zijn boden terug met de boodschap: *"Wij geven ons niet over en wij vrezen uw soldaten niet. Wij weten ons veilig tussen onze steile bergen."* O, hoog tussen de veilige bergen van Gods eeuwige bescherming, woont een klein volk, vaak niet gesteld en geacht. En de Alexander de Grote der duisternis. Vorst Diabolis uit de hel, sommeert hen, om zich over te geven. Maar zij zenden zijn boden terug met de boodschap: *"Wij geven ons niet over, God onze God, is ons een sterke toevlucht."* En tussen de bergen van eeuwige trouw en goedheid eechoot hun lied:

God is een toevlucht voor de Zijnen.

Hun sterkt', als zij door droefheid kwijnen,

Zij werden steeds Zijn hulp gewaar.

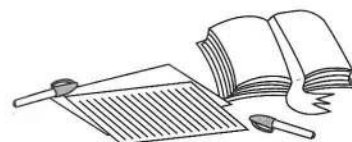
In zielsbenauwdheid, in gevaar.

Dies zal geen vrees ons doen bezwij-ken.

O, zeg mij, waartoe wilt gij dan toch in de donkere uren uw toevlucht nemen? Tot uw eigen kracht? Och arme! Uw eigen kracht is een spin-nenweb gelijk. Tot de wereld? Och, de wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid. Tot uw eigen werken? Och, uw eigen werken zijn waarde-loos en nog minder dan dat. Neen, geen andere toevlucht dan de Heere alleen! God lere u uit genade tot Hem te gaan. Hij is een toevlucht in de uren van smart als ons de wateren ons

dreigen te overstroom: een toe-vlucht in de hete strijd met onze boe-zemzonden, die ons altijd weer willen meesleuren in de diepte: een toe-vlucht als de dood zijn kille hand naar ons uitstrekt; een toevlucht, als het oordeel Gods over onze ziel zal gaan. Mocht uw ziel dan door genade Hem aangrijpen als de Redder uit alle nood!

Wijlen Ds. N. de Jong

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad heb-ben we een meditatie opgenomen van wijlen ds. N. de Jong over Psalm 142: 6. Ook is in deze aflevering van ons blad een samenvatting van de toespraken van ds. K. Visser en ds. J.M.J. Kieviet geplaatst. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de brief van Paulus aan de Filippenzen. Ds. M.C. Tanis vervolgt zijn serie over het Avondmaalsformulier. Ds. A. den Boer besluit zijn artikelen over de positiebepaling t.a.v. de vrijgemaak-ten toegespitst op de prediking. We zeggen hem hartelijk dank voor zijn medewerking. Verder is een vervolg-artikel opgenomen in de serie "kost-bare middelen tegen satans listen." Tenslotte enkele persberichten.

Verschijningsdatum volgend nummer.

Het volgende nummer van ons blad zullen D.V. 24 oktober verschijnen. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsda-tum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Prins Claus overleden.

Zondag 6 oktober overleed Prins Claus op de leeftijd van 76 jaar. Geruime tijd tobde hij al met ernstige gezondheidsproblemen. Langdurig heeft hij in het ziekenhuis gelegen. Prins Claus heeft veel mogen betekenen voor onze vorstin en de kinderen die zij hebben mogen ontvangen. Prins Claus heeft zich ingezet voor ons vaderland. We leven mee met onze vorstin en de gehele koninklijke familie. Moge de Heere kracht geven, ook in de toekomst. De bede stijge op: Leer ons also onze dagen tellen dat wij een wijs hart bekomen. Dat is een hart waarin de vreze Gods mag wonen. Een hart dat steeds de vraag stelt: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal.

AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

HET ONSTAAN VAN HET FORMULIER -2

Allereerst dienen we na te gaan, waarom en waartoe het avondmaals-formulier is ontstaan. De reformatie laat zeer veel zien. Het was geen revolutie, maar een Goddelijke daad. De Heere heeft daartoe geleid. Voor Zijn werk heeft Hij mannen ingeschakeld. Dat is ook de wil van de Heere. De eeuwen door. Opvallend is, dat bij 's Heeren werk mannen en eventueel ook vrouwen persoonlijk betrokken zijn. Geleid, geleerd en verlicht door de Geest van de Heere en daardoor kende men een hartelijke band aan het Woord van de Heere. De inhoud daarvan sprak voor hoofd en hart. Van betekenis voor kerk en staat. Alles werd gedaan om het Woord van de Heere centraal te stellen, bijzonder in de eredienst. De mis verloor haar zin en betekenis. Zij werd gezien en beleden als in strijd met het Woord van de Heere. Het kruiswoord van de Heere Christus: het is volbracht, verkreeg grote waarde en betekenis, nl. de eenmalige, geheel volbrachte offerande van Jezus Christus. In de samenkomsten van de gemeente behoorde het Woord te spreken en de sacramenten bediend te worden naar dit Woord. In verband hiermede werd het aantal sacramenten van zeven gereduceerd tot twee, nl. doop en avondmaal. En daar men overtuigd was dat de Heere een God van orde is, diende er ook in de kerken 'orde' te zijn. Vandaar ook de totstandkoming van een avondmaalsformulier. Nu toegespitst op ons formulier weten we dat de predikanten Johannes a Lasco en Martin Micron, verbonden aan de Nederlandse vluchtelingen gemeente van Londen, eraan gewerkt hebben. In 1533 moest de vluchtelingengemeente uitwijken naar het vasteland. Men kwam terecht in het Oost- Friese Embden. Een deel van hen verkreeg een gastvrij onthaal bij Frederik III, de keurvorst van de Paltz. De man die de stoot gaf aan de totstandkoming van de Heidelbergse Catechismus. Door de genadevolle leiding van de Heere ontstond in Frankenthal een gemeente. Als arbeiders voor en van de gemeente werden aangesteld: Caspar van der Heyden en Petrus Datheen. Aan Datheen werd door Frederik III opgedragen om te werken aan de reorganisatie van het gehele kerkelijk leven in calvinistische zin. In Frankenthal verscheen het Paltzische avondmaals-

formulier. Het werd door Datheen vertaald in het Nederlands. Het origineel was opgesteld door Olevianus, de man die wij kennen als de medeopsteller van de Heidelbergse Catechismus.

Voor de samenstelling heeft hij gebruik gemaakt van het Geneefse formulier van Calvijn en van dat van a Lasco en Micron (Londen). Ook werd een deel genomen uit een Luthers formulier. Maar al is het formulier op zich niet uitsluitend het werk van Olevianus, dat betekent niet, dat wij geen enkel gedeelte aan hem zelf te danken hebben. Een zeer sprekende passage in het formulier is van hem zelf, nl. het gedeelte waarin de woorden voorkomen: dat Hij, nl. Jezus Christus gebonden werd opdat Hij ons zou ontbinden, daarna ontelbare smaadheden geleden heeft, opdat wij nimmermeer te schande zouden worden. Bovendien weten we, dat verschillende ontleende gedeelten zodanig samengevoegd zijn en tot een geheel gemaakt zijn, dat het geheel het stempel draagt van zijn geest. We mogen de Heere dankbaar zijn voor dit formulier. Het is nu reeds oud, maar niet verouderd. Men noemt het oude doopformulier het bekendste van de gereformeerde schatten. Het avondmaalsformulier is het schoonste. De woorden komen zo uit het Woord van de Heere. Geestelijk onderwijs wordt gegeven in de betekenis van het heilig avondmaal en het is een leidraad voor de viering van dit sacrament. We mogen, denkend aan de historie, niet voorbijgaan aan het feit, dat op 24 oktober 1563 in Heidelberg voor het eerst het avondmaal gevierd werd met gebruikmaking van het formulier, dat wij nog steeds horen lezen in de dienst. Wanneer we nu de inhoud van het formulier nagaan, dan zien we dat het bestaat uit twee gedeelten. Het eerste kan genoemd worden het leerstellige en het tweede het liturgische gedeelte. Het leerstellige gedeelte begint met:

- 1 de woorden van de inzetting.
- 2 de waarachtige zelfbeproeving met als onderdelen: het bedenken van de zonden; het geloof in de gewisse belofte van de Heere; de gezindheid tot dankbaarheid; de vermaning tot de onvernieuwden; een troostwoord tot de kleinmoedigen.
- 3 het doel van de viering.: herdenking van de dood des Heeren; de

versterking van het geloof; de onderlinge verhouding en gemeenschap.

In het liturgische gedeelte gaat het over het gebed voor de eigenlijke handeling met daarna het treffende sursum corda: omhoog de harten!

De sacramentele formule wordt aan gegeven. Aanwijzingen worden gegeven wat er tijdens het communiceren kan geschieden. Na de vermaning tot dankzegging volgt het eigenlijke dankgebed. Deze indeling is helder. En verder? Terecht is gesteld: zoals bij de eerbiediging van het avondmaals-

geheim past: de woorden sober, de stijl eenvoudig maar diep indringend in het hart. Vandaar dat het woord 'heilig' avondmaal hoort te leven voor ons. Het zou ons leven, onze kerkgang, ons dagelijks leven moeten beheersen. Ik vrees dat we er ver vandaan zijn, dat gezegd kan worden: dat zijn kerkgangers, dat zijn avondmaalgangers. Moet Handelingen 11: 26c ons beschamen en veroordelen of kan het bemoedigen en sterken in een wereld die in het boze ligt en een kerk die in het duister leeft.

Ds. M.C. Tanis

de aanwezigheid der zonde, maar wel van de verdoemende kracht van de zonde. Aan deze zijde van het graf wonen zonde en genade samen in het hart van Gods kinderen. Tegelijkertijd geldt dat er geen verdoemenis is voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest. De wet kan een gelovige niet verdoemen, want Christus heeft de wet vervuld. De zonden kunnen niet veroordelen, want er is vergeving verworven. De beslissende vraag is hoe wij staan tegenover de zonde. Haten wij de zonde of haten wij de zonde niet?

KOSTBARE MIDDELEN TEGEN SATANS LISTEN- 9

De achtste list van de satan is dat hij de gelovigen probeert te laten rusten op hun werken, gebeden, horen, lezen en op de gemeenschap der heiligen.

De satan fluistert in dat het geen nut heeft te bidden en te lezen als je daar vervolgens niet op vertrouwt.

Het eerste middel hiertegen is scherp te letten op de onvolmaaktheid en zwakheid van de heiligste verrichtingen. De heiligste verrichtingen zijn besmet en bezoedeld. Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed. Indien de Heere zou doen naar het verkeerde in onze beste daden zou het voor eeuwig verloren zijn.

Het tweede middel is te overdenken dat in de dag van de benauwdheid uw gebeden, werken, horen en lezen niet kunnen troosten. We lezen op blz. 172 "O, niemand dan Christus, niemand dan alleen Christus. O, mijn gebeden zijn Christus niet, mijn horen is Christus niet; mijn vasten is Christus niet. O, een glimlach van Christus, een glimp van Christus, een goed woord van Christus, een liefdesknik van Christus in de dag der benauwdheid en duisternis, zal de ziel meer verlevendigen en verkwikken dan al uw vorige verrichtingen waarin uw ziel gerust heeft alsof ze het hart van Christus waren."

Het derde middel is te bedenken dat de goede dingen, als daarin gerust wordt net zo zeker in het eeuwige verderf zullen storten als de grootste en zwaarste zonden die een mens zou kunnen doen. Er kan alleen gerust worden in Christus.

Het vierde middel is te bedenken dat alleen de gerechtigheid van Christus de Rustplaats is voor al Gods kinderen. Er kan niet gerust worden in deugden en plichten. Wie dat mag beleven zal verstaan wat we lezen op blz. 173 "Vaarwel gebeden, vaarwel horen, vaarwel vasten; ik wil in u niet meer rusten, maar ik wil alleen rusten in het hart van Christus, in de liefde van Christus en in de gerechtigheid van Christus."

SATANS LISTEN OM DE ZIELEN VAN DE HEILIGEN IN EEN DROEVIGE, TWIJFELENDE EN TROOSTELOZE TOESTAND TE HOUDEN.

De satan kan een kind van God nooit van zijn kroon beroven, maar zal wel alles proberen om hen van troost en vrede te beroven en hen het leven moeilijk te maken. De satan maakt Gods kinderen wijs dat zij geen deel aan Christus hebben, dat hun genade niet waar is, dat hun hoop de hoop van een huichelaar is, dat hun vertrouwen vermetelheid is en dat hun vreugde verbeelding is.

De eerste list is om Gods kinderen steeds te laten staren op en peinen over de zonde.

Satan probeert de ziel meer aan haar zonden dan aan haar Zaligmaker te laten denken. Dan probeert hij de ogen zo op de kwaal te richten dat het geneesmiddel niet wordt gezien. De satan probeert de schulden zo voor ogen te stellen dat er geen denken aan de Borg is.

Het eerste middel is te overwegen dat Jezus Christus niet heeft bevrijd van

Het tweede middel is te overwegen dat Jezus Christus niet bevrijd heeft van de kwellende macht der zonde, maar wel van de overheersende macht van de zonde. De zonde die ergert en kwelt is niet hetzelfde als de zonde die heerschappij voert. De zonde regeert in de ziel als de ziel haar gewillig en graag gehoorzaamt. Maar het hart van Gods kind verzet zich tegen de bevelen van de zonde. We lezen op blz. 177 "Als onder de wet een maagd die verkracht werd, het uitschreeuwde, dan was ze onschuldig (Deut. 22: 27). Als zo een door de zonde getiranniseerde ziel het tot God uitschreeuwt, is ze onschuldig. Die zonden zullen haar niet toegerekend worden."

Het derde middel is het ene oog gericht te houden op de beloften van de vergeving der zonde en het andere oog op de inwendige werkingen van de zonde. Bijvoorbeeld deze belofte: 'Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mij nentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet' (Jes. 43:25). Christus kan en wil dit toepassen aan de ziel. De beloften aangaande de vergeving der zonden kunnen opbeuren en verkwikken.

Het vierde middel is te zien op al de zonden zoals ze Christus werden toegerekend. Christus heeft volkomen betaald voor al de zonden der Zijnen. De gelovige mag tegen de wet en tegen de rechtvaardigheid Gods spreken: Als ik u iets schuldig ben, ga naar mijn Christus. Hij heeft tot de laatste penning toe volkomen voldaan. Zit niet moedeloos neer als de schuld voldaan is. Christus heeft alle rekeningen tussen God en Zijn volk vereffend.

Het vijfde middel is te overwegen waarom het de Heere behaagt Zijn

volk met de werkingen van de zondige verdorvenheden te oefenen. De Heere heeft er Zijn wijze bedoelingen mee. Het is om hen nederig te houden en om Gods hulp in te roepen tegen de zonde. Ook om op Christus te vertrouwen en om te verlangen naar de hemelse gelukzaligheid. Het dient tevens om medelijden te kunnen hebben met anderen die ook zo'n last hebben van de overblijvende verdorvenheid.

Het zesde middel is te overwegen dat er veel moedeloosheid onder de zonden is uit onwetendheid en ongeloof. Er moge meer kennis komen aangaande de kracht, heerlijkheid, algevoegzaamheid en uitwerking van het lijden en sterven van Christus en van de nauwe, onverbreekelijke band die er is tussen Christus en de ziel der Zijnen. Dat is een krachtig middel tegen moedeloosheid onder de zonden.

Ds. A. van Heteren.

POSITIEBEPALING T.A.V. DE VRIJGEMAAKTEN, TOEGESPITST OP DE PREDIKING (7, SLOT)

Prediking en kerkelijke eenheid

Wij geloven dat bij alle legitieme verscheidenheid die de kerk de eeuwen door en wereldwijd eigen is geweest en die met haar katholiciteit (algemeenheid, universaliteit) gegeven is, haar ware eenheid vooral bestaat in het overeenstemmen in de waarheid. Wanneer de apostel Paulus in Efeze 4:4-6 over de Kerk als het ene lichaam van Christus spreekt, die door één Geest geleid en door de liefde als de band der volmaaktheid bijeengehouden wordt, dan noemt hij voorts „één Heere, één geloof, één doop, één God en Vader van allen.” Het “ene geloof” betekent dan niet zozeer het belevingsaspect van de verhouding tot de Heere als wel de geloofs-inhoud.

Het is Calvijn geweest die stelde dat alleen Gods waarheid de band van de eenheid kan zijn.

Hier verwijs ik naar de Beknopte Gereformeerde Dogmatiek van Van Genderen en Velema, blz. 644. Daar wordt in verband met de eenheid der kerk de stelling van de Geneefse reformator geciteerd dat de gemeenschap der kerk door twee banden samengehouden wordt, nl. door de eenstemmigheid in de gezonde leer en door de broederlijke liefde.

Je zou de gezonde leer kunnen vergelijken met goede bouwstenen en de liefde met cement. Met enkel stenen van de beste kwaliteit of met alleen cement bouw je geen huis. Beide zijn nodig.

Je kunt het eens zijn over de leer, maar die onbewogen en liefdeloos preken, aanhoren en verdedigen; dan heb je een dode rechtzinnigheid, een kerk als een geraamte zonder vlees en zonder ziel.

Dus dienen wij altijd met hoofd en hart de rechte leer der zaligheid te

bewaren. De waarheid van het Evangelie betreft immers ook het ondoorgrondelijke geheim van Gods liefde in Christus voor verloren zondaren, verklaarde vijanden als wij van nature zijn! Deze boodschap liefdeloos brengen en vasthouden is zoveel als verloochenen, alle rechtzinnigheid ten spijt. Laten we dit in alle samenspreken, ook met Vrijgemaakten, ons wel realiseren.

Niets van het ons toebetrouwde pand loslaten, niet wat “geven en nemen” ter wille van kerkelijke eenheid, is dan geen starheid, maar eis van de liefde tot de gezonde woorden van het Evangelie. Alle samenspreken en toenadering zoeken zonder liefde tot de waarheid is vruchteloos. Het is de liefde die de waarheid zegt (vgl. Efeze 4:15). Op deze manier geeft het geen verwijdering wanneer we elkaar aanspreken op wat naar Schrift en belijdenis is. Het getuigt niet van liefde om gevoelig liggende verschillen te verzwijgen. We helpen en dienen elkaar alleen door geduldig naar elkaar te luisteren en te zeggen wat voor ons onopgeefbaar is. De liefde concentreert zich dan op wat wezenlijk is en waarin overeenstemming moet zijn, willen we tot kerkelijke eenheid komen.

Wie zijn Gods kinderen?

Onze kerken hebben als historische bestaansreden onder andere een afwijkende opvatting over de wedergeboorte in de Gereformeerde kerken aan het eind van de 19^e eeuw. Kernvraag daarbij is die naar het kindschap van God. Een zeer wezenlijke vraag! Het antwoord daarop is bepalend voor het al of niet geestelijk met elkaar verbonden zijn. Het is het werk van de Heilige Geest om toe te eigenen wat in de beloften van het gena-

deverbond is geschonken. Alleen, en ook allen, die door de Geest Gods geleid worden zijn kinderen Gods (Rom. 8:14).

De Heere Jezus heeft het zielsmisleidende redeneergeloof van de Joden aangewezen, die vanzelfsprekend Abraham hun vader noemden en in het verlengde daarvan ook God als hun Vader claimden (Joh. 8:39, 41). Ze trokken conclusies uit hun afstamming en uit het verbondsteken. Zo kun je ook nu het bij de kerk behoren en in het verbond begrepen zijn en gedoopt zijn en het niet in ergerlijke zonden leven als afdoende garantie beschouwen van het delen in het heil van Christus. De Heere Jezus is in dit gesprek met zijn tijdgenoten heel scherp en zegt dat zij de duivel tot vader hebben. Ze horen Hem niet omdat Hij ze de waarheid zegt! De waarheid van zonde en genade maakt scheiding. Alleen wie uit God geboren is, hoort de woorden Gods (vers 47).

De ontstaansreden van onze kerken heeft nog altijd bestaansrecht. Niet dat in de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt de veronderstelde wedergeboorte of het veronderstelde geloof gepreekt wordt. Deze kerken zijn juist ontstaan uit een “nee” tegen deze Kuyperiaanse idee. Maar anderzijds moet wel gezegd worden dat in nogal wat Vrijgemaakte preken deze taaie gedachte wel ruimte krijgt vanwege een gemeentebeschuiving die in principe alleen maar gelovigen kent. Of anders gezegd: deze dwaling wordt weinig of niet weersproken door te wijzen op de doodstaat van de mens en de noodzaak van wedergeboorte en bekering.

In de prediking dient uit te komen wat Paulus zegt in Rom. 9:6: „Want die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn.” Misschien ligt onze moeite met een groot deel van de prediking in de Vrijgemaakte kerken meer in wat niet gezegd wordt. Daarmee is het verschil niet minder groot.

Gave en opgave

Bij alle moeite die het zoeken van elkaar als kerken van gereformeerd belijden meebrengt, is het van belang te bedenken wat we van de Kerk mogen geloven: Zij is van Christus en is onaantastbaar, vast gefundeerd. „Evenwel, het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die Zijne zijn; en: een iegelijk die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid” (2 Tim. 2:19). In Christus als het Hoofd

van de gemeente horen allen die Hem toebehoren bij elkaar. Die eenheid in Christus is een gave van God en wezenlijk voor de Kerk.

De Kerk is Gods volk dat Hij ten eeuwen leven heeft uitverkoren, de vergadering van alle ware christgelovigen (Zondag 21 H.C./art. 27 N.G.B.). Tevens is het zaak en roeping om Christus' Naam niet lichtvaardig te gebruiken en je niet ongegrond bij Hem te rekenen.

Het ware geloof van Gods kinderen draagt vrucht. Het omhelst Christus, keert zich af van de zonde en zal door de liefde werken. Het zoekt de eenheid van allen die Gods Naam ootmoedig vrezen en leven naar Zijn goddelijk bevel, dwars door/over kerkmuren heen. Dan zullen die muren op den duur als vanzelf verdwijnen. Maar het ware geloof zal niet alleen de eenheid zoeken, het wordt daartoe ook geroepen; het is Gods opdracht (Efeze 4:3). Dan mag het niet bij geestelijke eenheid *alleen* blijven.

Alleen waar de ware eenheid in de waarheid gevonden en beleefd wordt, zullen christenen als broeders van hetzelfde huis samenwonen, omdat de liefde van Christus hen daartoe dringt.

Het is de eer van de hemelse Bruidegom, dat Zijn bruidsgemeente ook daarin rein is, dat ze één is.

Grenzen

Ten slotte wijzen we op wat de Beknopte Gereformeerde Dogmatiek noemt de grenzen van de *bijbelse* eenheid. De Schrift noemt voorbeelden van mensen die van de *waarheid* afgeweken zijn (2 Tim. 2:18 en 1 Joh. 2:19). Er is alle reden om te bidden dat de Heere bijeenbrengt wat bijeen hoort. Dat is nog wat anders dan een geforceerd samen-op-weg-gebeuren. Ik citeer: „De eenheid mag niet ten koste van de waarheid gaan. De ware eenheid is de eenheid in de waarheid. Het is de eenheid waarvan het Woord van God de norm is” (blz. 645).

De grenzen van de waarheid hebben we in acht te nemen en te bewaken. Maar ook in een andere zin stuiten we op grenzen: die van ons kennen. Dat is ten dele (1 Cor. 13:9). Ook ons kennen van de ander en van wat die ander ten diepste beweegt. Laten we onderscheiden tussen wat anderen zeggen/leren en hun persoon. Dan kunnen we opvattingen afwijzen en de persoon die ze aanhangt liefheb-

ben. Laten we bedenken dat velen zo denken omdat ze dat geleerd hebben. Onze roeping is dan om „door onderwijzing hen die dwalen te brengen in het rechte spoor.” En niet minder om ook zelf voor bijbelse correcties open te staan.

Geen grenzen

Er zijn echter geen grenzen aan Jezus' macht! „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.” „Ik ben met ulieden, al de dagen, tot de voleinding der wereld.” Laten we, ook in het elkaar aanspreken op Gods Woord, en in de moeite van het elkaar vinden, en in het gescheiden optrekken, grote

en goede gedachten van Christus hebben. Hij is de Koning der Kerk. In Hem is de Kerk reeds één. Maar het is tot eer van de Koning dat ze ook al meer zal worden wat ze is. De Bijbel besluit met een ernstige waarschuwing: om niet af te doen van of toe te doen aan het profetische Woord. Vanwege de eer van de Bruidegom. Hij komt. En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort zegge: Kom! Als Hij komt, hebben wij dan Zijn Woord bewaard? Want in hen is waarlijk de liefde Gods volmaakt geworden (1 Joh. 2:5).

Ds. A. den Boer

PAULUS EN DE FILIPPENZEN-22

Want dat gevoelen zij in u hetwelk ook in Christus Jezus was; Die in de gestaltenis Gods zijnde geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn (Fil. 2:5,6).

Paulus spoort de gemeente van Filippi aan tot het bewaren van de eenheid door een ootmoedig gedrag, waarin ieder weet heeft van zelfverloochening. Om hen dat nog eens nadrukkelijk op het hart te binden gebruikt hij het voorbeeld van Christus.

Christus als Voorbeeld

Het is onder ons niet zo gebruikelijk om over de Heere Jezus te spreken als een voorbeeld. Dat doet ons te veel denken aan een theologie en prediking waarin geen plaats is voor het plaatsvervangend verlossingswerk van de Heiland en waarin Hij ontgaan is van wat tot het eigenlijke van Zijn werk behoort. Men houdt dan niet veel meer over dan een Christus die ons voorgedaan heeft wat wij moeten doen. Terecht wijzen we dergelijke opvattingen radicaal af. Laten we maar vasthouden aan de overtuiging dat de Heere Jezus allereerst de verzoening is voor de zonden van de Zijnen, de Borg en Zaligmaker, die een eeuwige verlossing heeft teweeg gebracht. Ja, laten we daar niets van prijs geven!

Maar dat betekent niet dat wij het voorbeeld, dat Hij heeft nagelaten over het hoofd zouden mogen zien en vergeten. Want Hij is wel degelijk ook een Voorbeeld. Paulus zegt dat hier en hij zegt dat niet op eigen gezag. Hij wordt immers geleid door de Heilige

Geest, die ook van deze woorden de eigenlijke Auteur is. En bovendien heeft de Heere Jezus Zelf bij een bepaalde gelegenheid gezegd, dat Hij de discipelen een voorbeeld heeft nagelaten.

Ik denk hier aan de geschiedenis van de voetwassing, die we lezen in Joh. 13. Nadat de Heiland de voeten van Zijn discipelen heeft gewassen zegt Hij: „Indien dan Ik, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij schuldig elkanders voeten te wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gelijkerwijs Ik u gedaan heb, gijlieden ook doet” (Joh. 13:14,15). Een voorbeeld, dat navolging verdient. Tevens een voorbeeld van wat Paulus voor ogen staat als hij spreekt over ootmoed en zelfverloochening.

Op grond van wat Johannes bij die gelegenheid de Heiland heeft horen zeggen kan hij later schrijven: „Die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf alsoo wandelen gelijk Hij gewandeld heeft” (1 Joh. 2:6). En Petrus, die bij die voetwassing ook nog heel persoonlijk onderwijs van de Heere Jezus heeft ontvangen, gebruikt ook het woord 'voorbeeld': „Want hiertoe zijt gij geroepen, dewijl ook Christus voor ons geleden heeft, ons een voorbeeld nalatende, opdat gij Zijn voetstappen zoudt navolgen” (1 Petr. 2:21).

Al deze gegevens bijeen nemend kunnen we tot geen andere conclusie komen dan dat de Schrift ons Christus ook als een voorbeeld doet kennen. En een voorbeeld wordt niet zonder bedoeling gegeven. Een voorbeeld

dient om nagevolgd te worden. In welke zin dienen we dan het beeld van Christus te volgen? En hoe moeten we de aansporing van Paulus verstaan? In deze zin, dat Christus in alles wat Hij deed een volkomen gehoorzaamheid aan de wil en wet van Zijn God betoonde.

Christus' gezindheid

Zonder vragen en zonder verzet heeft Christus Zich steeds weer naar de wil van Zijn God gevoegd. Dat is het punt waarop het aankomt. En in deze zin dienen de Filippenzen Zijn voetstappen te drukken. Christus bracht in praktijk wat Paulus aan hen schrijft. Hij deed geen ding door twisting of ijdele eer. Hij was met ootmoedigheid bekleed. Hij zag niet op het Zijne, maar vooral ook op hetgeen der anderen is. Welnu, als dat dan Zijn gezindheid was en als Hij steeds vanuit deze instelling leefde dan is het de roeping van hen die naar Zijn Naam genoemd zijn, eveneens zo te handelen en wandelen.

Paulus zegt dit met grote nadruk. Het staat er in de gebiedende wijs. Het komt dus in de vorm van een gebod, want het is de plicht van alle gelovigen. Daar mag niemand de hand mee lichten en net doen alsof het er toch ook weer niet zo precies op aan komt. Het gaat om de wil des Heeren en die dient elke ware gelovige toch heilig te zijn. Begrijpt u dat het nogal wat consequenties heeft als we belijden een christen te zijn? Naar Christus heten houdt ook in als Christus wandelen.

Moeten we dit heel letterlijk opvatten? Moeten we bijvoorbeeld eens in de zoveel tijd in letterlijke zin de voeten van mede-gelovigen wassen? Er zijn kringen waarin men deze interpretatie aan de woorden van de Schrift geeft. Ik zeg niet dat dit verboden is of dat het ten enenmale dwaasheid is om zo te denken. Anderzijds geloof ik niet dat de Heere bedoeld heeft de geregelde voetwassing in Zijn kerk in te stellen op dezelfde wijze als waarop Hij bijvoorbeeld het Avondmaal heeft ingesteld. Paulus heeft het over het 'gevoelen' van Christus Jezus. Dat is de 'gezindheid' van waaruit Hij handelde. Het gaat niet om een mechanische imitatie, zoals we die bijvoorbeeld kunnen zien bij de zogenaamde Flagellanten in de Middeleeuwen, die zichzelf allerlei verwondingen toebrechten en dachten dat ze op deze manier op Jezus

gingen lijken. Nee, niet een mechanische navolging, maar een navolging in de gezindheid van Christus. Het is een geestelijke zaak, waarin het om het hart gaat.

Nu de apostel eenmaal gewezen heeft op Christus en Zijn gezindheid, gaat hij op dat Voorbeeld nader in. Zoiets gebeurt vaker in de brieven van Paulus. Schrijft hij over een bepaald onderwerp dat te maken heeft met de dagelijkse levenspraktijk, dan ziet hij steeds weer gelegenheid om daarbij ook te wijzen op de Heere Jezus. Zie bijvoorbeeld in Ef. 5. Daar gaat het over het huwelijk en over de plaats van zowel de man als de vrouw in het huwelijk. Maar ook dan tilt Paulus zijn betoog omhoog, door op Christus te wijzen en op de manier waarop Hij tegenover Zijn bruidskerk staat.

Pre-existentie van Christus

Welnu, nadat hij hier gewezen heeft op de gezindheid van Christus gaat hij aantonen hoe die gezindheid was. Daartoe brengt hij eerst ter sprake de zogenaamde pre-existentie van Christus. Hij gaat iets zeggen over hoe Christus was voordat Hij vlees en bloed aannam uit Maria. "Die in de gestaltenis Gods zijnde".

Voordat de Heere Jezus op aarde kwam was Hij 'in de gestaltenis Gods'. Dat betekent niet dat Hij op God leek, maar dat Hij Zelf God was (en nog is). Hij bestond als God in een staat die overeenkomt met Zijn Godheid. Het Woord, dat in den beginne was, was bij God en was Zelf ook God (Joh. 1:1-3).

Dat Hij God was, was aan alles te merken. Hij deelde in de rijkdommen en voorrechten van God. Van Hem ging niets dan goddelijke heerlijkheid uit. Vergelijk Jes. 6, waar van God gezegd wordt dat Hij omringd is met heerlijkheid. Maar als Johannes dit visoen aanhaalt, past hij de heerlijkheid die op God was, op Christus toe (Joh. 12:41).

En niet alleen ging van de Zoon van God alleen maar goddelijke heerlijkheid en luister uit, ook was alles wat Hij deed, goddelijk. Alle dingen zijn door Hem gemaakt (Joh. 1:3); Hij nam dus deel aan de schepping. En na de schepping deelt Hij in het werk van de onderhouding van alle dingen. Hebr. 1:3 zegt van Hem dat Hij alle dingen draagt door het woord Zijner

kracht. Bovendien lezen we ook, dat Hij goddelijke eer en aanbidding ontving: alle engelen aanbaden en gehoorzaamden Hem.

'In de gestaltenis Gods' betekent dan ook dat Hij alle goddelijke eigenschappen had. Dat Hij in heel Zijn bestaan kenbaar was als God. Gelijk aan de Vader, omdat Hij van hetzelfde Wezen is met de Vader. Gelijk in macht en kracht en heerlijkheid. Dit is de werkelijkheid van Zijn heerlijkheid die Zijn deel was eer Hij op de aarde kwam.

Het is goed en nodig dit in gedachten te houden. Het kan ons ervoor bewaren romdom het feest van Christus' geboorte mee te doen met al de sentimentele romantiek, die de viering van dat feest omringt. Het Kind in de kribbe is Gods Zoon. Denk daarom groot van Hem, ook al komt Hij bij Zijn geboorte in de staat van vernedering. Hij is van hemelse afkomst en van goddelijke majesteit; de machtige Schepper en Onderhouder van al het geschapene.

Het is ook nodig steeds weer deze heerlijkheid van Christus te bedenken als in veel theologie van vandaag Christus heel 'gewoon' gemaakt wordt doordat alle nadruk komt te liggen op Zijn menselijke natuur. Hij wordt ontdaan van Zijn Godheid en men beseft niet dat men zich op deze manier ontdoet van de mogelijkheid van zaligheid. Kan een Zaligmaker, die alleen mens is, ons redden?

Welnu, deze Zoon van God heeft Zich Borg gesteld. Hij heeft beloofd dat Hij naar de aarde zou komen om het verlossingswerk te doen, tot redding van hen, die de Vader van eeuwigheid heeft lief gehad. Maar hoe zou Hij komen? In de volle heerlijkheid van Zijn Godheid? Zou Hij komen in de gestaltenis Gods, met al de tekenen van Zijn waardigheid aan Zich? Wilde Hij daaraan vasthouden?

Paulus geeft daar antwoord op in het tweede deel van vs. 6. We hopen daar een volgende keer op te letten.

ds. P. den Butter

TOESPRAAK DS. K. VISSER OP DE ONTMOETINGS DAG

God laat zich vinden door zondaren, die naar Hem niet zoeken

Jesaja 65 : 1 en 3 "Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden, Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar Mijn Naam niet genoemd was, heb ik gezegd: Ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik. Ik heb Mijn handen uitgebreid, den gansen dag tot een wederstrevig volk, die wandelen op een weg, die niet goed is, naar hun eigen gedachten."

Gods aanklacht

Over wie gaat het in onze tekst? De meeste klassieke uitleggers zeggen dat het hier gaat over de roeping der heidenen. Ze verwijzen dan terecht naar Romeinen 10 : 20. Gelet op de woorden die in de grondtekst gebruikt worden voor 'volk', is er ook ruimte om de joden erbij te betrekken. Met name in vers twee wordt met het wederstrevig volk, het volk Israel bedoeld. Kortom de HEERE spreekt hier over jood en heiden. Er is sprake van een drievoudige aanklacht.

1. Ze vragen niet naar Hem. De algemene betekenis van het werkwoord dat gebruikt wordt, betekent: het niet raadplegen van God bij een moeilijke beslissing of het vragen om Zijn hulp. Geen behoefte om zich door Gods aanwijzing te laten leiden. Bijvoorbeeld inzake de zingeving van het leven; in het kiezen van een levenspartner; bij huwelijksproblemen; in bepaalde ethische kwesties; in moeilijkheden van allerlei aard. Twee bijbelse voorbeelden; Ahazia is ziek en hij wil weten of hij beter wordt. Hij vraagt God niet om raad, maar hij gaat naar de afgod Baal-Zebub. (2 Koningen 1:3) Achab is van plan om met de Syriërs te strijden. Hij raadpleegt de valse profeten over de afloop van de strijd. (1 Koningen 22:3)
2. Ze zoeken niet naar Hem. Het woord dat in de grondtekst gebruikt wordt, doet denken aan een afstand, die ontstaan is tussen twee partijen. Er is geen bereidheid om deze afstand te overbruggen. Het gaat om de afstand tussen de mens en God. Er is van de kant van ons mensen geen verlangen om de gemeenschap met God te herstellen.

len. Dat geldt zowel het verbondsvolk, als de blinde heidenen. Dieper nog en verstrekkender geldt dit ook voor het levendgemaakte volk van God. De HEERE heeft zich voor een tijd teruggetrokken en blijktbaar is er geen behoefte aan de innige gemeenschapsoefening met de HEERE. (Zie Hosea 5: 6 en 15)

3. Ze wandelen op een weg, die niet goed is, naar hun eigen gedachten. De aanklacht wordt steeds intensiever. God beschuldigt de mens van rebellie. Wij zijn als een onwillig trekdier, dat weigert nog een stap te doen. Bovendien is er sprake van een goddeloze levenswandel, waarin de mens zich vermaakt. Hij doet dit opzettelijk en weet het met een beetje godsdienst te camoufleren. Zo wandelt de mens steeds verder bij God vandaan.

Gods barmhartigheid

Tegenover deze negatieve menselijke positiekeuze staat Gods positieve heilsopenbaring. Drie dingen zegt God van Zichzelf, tegenover de drievoudige aanklacht.

1. "Ik ben gevonden..." Onze statenvertalers geven hier een zeer zorgvuldige vertaling aan ons door. In de N.V. van het N.G.B. staat het als volgt: "Te raadplegen was ik die naar Mij niet vroegen, te vinden was Ik, die Mij niet zochten". Dat is te zwak, te vrijblijvend vertaald. Dan hangt het nog van de mens af, om daar al of geen gebruik van te maken. De werkwoordsvorm in het hebreuws drukt namelijk een vorm uit van iemand, die metterdaad iets aan zich laat doen. God laat zich vinden! Vandaar het tweede;
2. God roept: "Zie hier ben Ik, Zie hier ben Ik". Hier wordt vervuld wat de HEERE zelf zegt: "Eer ze roepen, zal Ik antwoorden". Hij is de eerste en de laatste. Hij is de "Ik ben". Het gaat hier om Gods genadige tegenwoordigheid in Christus. Christus heeft gezegd: "Ik ben de Deur, de Weg, de Waarheid, de Goede Herder, de Ware Wijnstok, enz." Hij onthult het heilgeheim. Hij laat Zich zien en van Zich horen. Ja, meer Hij grijpt Zelf in.
3. "Ik heb Mijn Handen uitgebreid... de ganse dag". (vs.2) In dit vers laat God nog intensiever Zijn betrokkenheid zien. Hij slaat als de

"Bezitter van het trekdier" Zijn Hand aan de ossestok, om het dier in bedwang te houden, in beweging te krijgen. M.a.w. God grijpt de zondaar aan. Hij doet dit met alle mogelijke middelen. De tranen van moeder, de waarschuwingen van vader, de bewogenheid van de bediening van het Woord. Hij stelt de voorzienigheid Gods in dienst van Zijn genade. Hij neemt redenen uit Zichzelf om een zondaar te trekken, te bekeren en te redden. In de mens zelf ligt totaal geen waardigheid om hem genade te bewijzen. God zelf roept, trekt, grijpt in. Hij doet dit telkens weer opnieuw in het leven van Zijn afgedwaald volk.

Toepassing

Is het bovenstaande niet de beleving van allen, die zich door de HEERE gevonden weten? Immers er was en is niets in mij, dat naar God zoekt. Was Abraham zoekende, toen God hem riep? Trof de Heere Jezus Levi biddende aan, toen Hij hem riep om Hem te volgen? Nee, toch! In een weg van ontdekking en afsnijding zullen we ook ons zoeken in moeten leveren. Daar zal van beleden worden: "HEERE het was een zoeken, naar mijn eigen gedachten". Een mens zoekt van nature met bijbedoelingen, het is hem ten diepste niet om God te doen. Wat is het dan een wonder als de HEERE zelf zoekt en roept: "Zie hier ben Ik, Zie hier ben Ik." Hij daalt af naar het verloren schaap en raapt het op en brengt het terug naar de stal. Dat geldt ook in een hernieuwd gemis. Als Gods kind niet geleefd heeft naar Gods liefdeswet en onbedacht zijn herder heeft verloren. Dan wordt zo'n afgedwaalde, vaak in een weg van Goddelijke kastijdingen, teruggebracht. Is het al een keer vindenstijd voor u geworden? Alexander Comrie schrijft over onze 'vindenstijd' in zijn boekje het ABC des geloofs behartigenswaardige dingen. Hij doet dit bij het hoofdstuk 'Bekennen van ongerechtigheid'. Hij schrijft dan naar aanleiding van Psalm 32 : 5 over vindenstijd het volgende: We kunnen onze vindenstijd voorbij laten gaan. Denk aan de dagen van Noach. Honderd twintig jaar lang heeft hij gepreekt en de mensen lieten hun vindenstijd verloren gaan. Wij kunnen onze vindenstijd voorbij laten gaan; als we ongevoelig blijven onder de slaande Hand van God; als we na een reeks van overtuigingen toch onbe-

keerd blijven; als we toch weer terugkeren tot onze vorige levenswandel; als we genoeg nemen met wat burgerlijke gehoorzaamheid; als we veel bevindelijke waarheden kunnen opsommen, maar de beleving ervan missen. Onze vindenstijd is in principe iedere dag van ons leven. God roept en nodigt ons dagelijks. Het is in bijzonder de tijd van onze jeugd. (Pred.12:1) Het is vooral de tijd van overtuigingen van zonde, wanneer we verkeren in zielsbenauwdheid over ons Godsgemis. Het is de tijd dat God ons door de verkondiging van het Evangelie toeroept: "Hoor en uw ziel zal leven!" Het is de tijd van ont-

dekking, dat hij als zondaar nooit tot de rechte belijdenis van zonde en schuld gekomen is. Het is de tijd dat de verslagen zondaar bemoedigd wordt, dat er voor hem nog genade is. Comrie zegt: "Dat hij als een schuldige en doemwaardige met de strop om de hals mag komen tot Christus, Die hem zo liefelijk nodigt." Daarop volgt de aanbidding. Psalm 32: 5 "Hierom zal u een ieder heilige aanbidden in vindenstijd." Aanbidden, dat is een werkzaamheid in de ziel van de ontdekking van God als rechtvaardige Rechter en nochtans als een genadige Vergever.

Ds. K. Visser

PAULUS' ROEM IN HET KRUIS VAN CHRISTUS

Een samenvatting van het gesproken op 14 september 2002 te Urk

"Maar het zij verre van mij dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus..."

Gal. 6:14

1. de aanleiding van zijn roem

We treffen onze tekst aan in het slot van Paulus' brief aan de gemeenten in Galatië. De apostel is in deze brief uiterst scherp. Daar heeft hij reden voor. Hij heeft het over valse leraars en valse apostelen. Het zijn mensen die werelds bezig zijn. Nee, niet naar de wereld van de Grieken of de Romeinen, maar naar de wereld van de Joden. Ze willen een schoon gelaat tonen [6:12] aan de joodse godsdienstige wereld. "Het is prima dat u in de Heere Jezus gelooft. En het is goed dat u Zijn kruis erkent", zo zeggen ze. "Maar dat is niet het enige. U moet ook de wetten van Mozes onderhouden. U moet zich in ieder geval laten besnijden. Want dat voorschrift geldt nog!"

Tegen die geluiden toort de apostel. Hij onmaskert de bedoeling van die leraars. Hij zegt: dat doen ze alleen om het vlees te strelen. En in een goed blaadje te blijven bij de Joden. Het gaat ze alleen om een goede naam van zichzelf. En om de vervolgingen te ontgaan. Maar ondertussen, zo zegt de apostel, is deze eis niet minder dan een terugkeer naar het leven uit de wet. Hier staat de zaligheid van een zondaar, hier staat de erkenning van Christus als de enige Middelaar

op het spel. Vandaar deze scherpe woorden van Paulus. Die predikers willen de gemeenten aftrekken van het evangelie van het kruis.

Maar de apostel Paulus wijst het allemaal af. Hij kent een andere roem: *"Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus..."* Al het andere is bij de Heere van generlei waarde. Ja, het is zelfs een sta-in-de-weg bij Hem. Het enige wat voor God geldt, is dat we als een zondaar gered zijn door het kruis van Christus!

U zult het met deze woorden van de apostel wel eens zijn. Maar, let op!, zo vanzelfsprekend is dat niet. Dat was het aanvankelijk ook in het leven van de apostel niet. Paulus, hij kende ook de verleiding van andere roem. Er was veel waarin de apostel roemen kon. Hij geeft daarvan in zijn brief aan de Filippenzen ook een opsomming. Als er iemand is die op het vlees betrouwen kan - Paulus nog meer! *"Besneden ten achtsten dage. Uit het geslacht van Israël, van de stam van Benjamin, een Hebreër uit de Hebreë, naar de wet een farizeer. naar de rechtvaardigheid die naar de Wet is, zijnde onberispelijk..."* Dat was Paulus! Een voorbeeld in alles. Roemen kon hij in zijn godsdienst van ijver en plichten en wetsbetrachting... Me dunkt, er is niemand onder ons die daaraan tippen kan! En wat denkt u - wat kon hij bidden, die Saulus. Ontroerend en indrukwekkend! En toen kwam God in zijn leven. Christus ontmoette hem op de weg naar Damascus. Toen werd het alles anders. Hij kon maar twee dingen

meer vragen: *"Wie zijt gij, Heere?"* En: *"Wat wilt Gij dat ik doen zal?"* Hij moest alles inleveren. Heel zijn afkomst. Heel zijn staat van dienst. Heel zijn ijver & inzet. Want toen was Christus hem te sterk geworden. Christus in het gewaad van Zijn wet. Christus die Zijn leven doorgloeide met de ontmaskerende vlam van het alles-ontdekkende licht.

Toen schrompelde heel die roem van Saulus in elkaar. Er bleef niets van over! Toen was hij alleen nog maar een verloren mens voor God. Die daar ook werkelijk verloren lag. Toen was al zijn gerechtigheid hem een wegwerpelijke kleed. Want wie werkelijk voor de spiegel van Gods heilige Wet wordt gesteld, die sterft aan al zijn verdiensten. En aan al zijn roem.

En nu het wonder. Christus was hem niet ontmoet om hem te doden. Maar om hem levend te maken. Hij heeft hem getrokken met koorden van goedertierenheid. Dat betekent niet dat het er dan pijnloos aan toe gaat. Integendeel. Blind ging Saulus naar Damascus. En blind zat hij daar. Wat heeft hij gesmeekt. *"En zie, hij bidt"*, zegt de Heere tot Ananias. Een verloren mens, een hopeloos, een hulpeloos, een reddeloos verloren mens. Maar in het leven van die verloren Saulus gaat de Heere nu wonderen doen. In deze zelfde Galatenbrief heeft de apostel het verhaald: *"Toen heeft het Gode behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren"* [1:16]. Toen zijn er twee dingen gebeurd. Toen heeft God in Christus Zich aan de ziel van Saulus geopenbaard. Nee, nu niet meer in het gewaad van de Wet, met het scherpe zwaard in de hand. Maar nu met het liefelijke Evangelie. En toen heeft Saulus iets gedaan wat hij nog nooit gedaan had. Toen is hij die Christus toegefallen. Toen heeft hij in Hem geloofd. Zoals McCheyne het zingt: *"Ik boog me. En geloofde. En mijn God sprak mij vrij!"*

Toen was al die vorige roem van Saulus tot niets geworden. Nee, nog minder dan niets. Schade & drek..., vuilnis, bestemd voor de ashoop. En meer niet! *"... opdat ik Christus moge gewinnen..."*. Sindsdien is het zijn begeerte alleen in het kruis van Christus te roemen! *"Het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van de Heere Jezus Christus!"*

2. de inhoud van zijn roem

De apostel wenst dus in niets anders te roemen dan het kruis van de Heere Jezus Christus. Zijn kruis... Weliswaar heeft de Heere Jezus gedurende Zijn hele leven op aarde geleden. Maar van dat lijden is met name het kruis het centrum. Het kruis wijst op het hart van het Evangelie. *"Opdat Hij met Zijn lijden, als met het enige zoenoffer, ons lichaam en onze ziel van de eeuwige verdoemenis zou verlossen en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven zou verwerven"*, zegt de Catechismus.

Zonder Zijn kruis was de komst van Christus tevergeefs geweest. En was heel Zijn weg tevergeefs geweest. Zonder kruis was de Heere Jezus niet opgestaan en was Hij niet ten hemel gevaren. Het kruis is het centrum van de Borgtochtelijke arbeid van Christus. Het kruis is het symbool, het is het hart van het Evangelie van vrije genade. Zonder kruis is er geen vrede met God.

Aan het kruis heeft de heilige God de zonde gestraft aan Zijn lieve Zoon. Zelfs Hij moest onder dat recht door. Daar zien we wat de zonde tweegebracht heeft: schande, vloek, toorn, verlating van God... Hij die er aan hing, is door Zijn Vader tot zonde gemaakt. En daar zien we wat er gebeurt wanneer de straf op de zonde tot gelding wordt gebracht. Wat het is: onder de vloek van God gebracht te zijn. Het is de volkomen verlating van de Heere en van Zijn vriendelijk aangezicht. En waar God wijkt, daar komen de duivels te voorschijn. Daar aan het kruis heeft Christus de helse angsten en smarten doorleden. Maar aan datzelfde kruis heeft Hij ook de satan overwonnen. Daar heeft het tenslotte geklonken: "Het is volbracht!"

Wat blijkt aan het kruis? De onaanstaaftbaarheid van Gods deugden en de onkreukbaarheid van Zijn recht. Daar blijkt dat God de zonden bezoekt! Dat er genoegdoening moet zijn. Aan datzelfde kruis blijkt ook Gods liefde tot een verloren wereld. Zo lief zelfs, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon van Zijn hart heeft gescheurd. En Hem heeft overgegeven tot in de dood. Wat blijkt nog meer aan het kruis? De gewilligheid van Christus... Hij die het geen roef behoefde te achten Gode even gelijk te zijn, Hij heeft Zichzelf vernederd. Tot in de schande van het kruis. Het kruis van Christus predikt het: de Zoon van God die is nederge-

komen, Hij is een gewillige Zaligmaker. In staat en bereid om zondaren zalig te maken. Al is het de voor naamste. "Zoals ik...", zegt de Paulus. Is het dan een wonder dat de apostel het schrijft: "Roemen zal ik niet. Nergens anders in dan in het kruis van de Heere Jezus Christus!" Want het kruis toont mij de schrille werkelijkheid van de zonde, het toont mij ook de verhevenheid van Gods deugden. En het toont mij tegelijkertijd de genade en de gewilligheid van de Drie-enige God om zondaren zalig te maken! Dat is de prediking van het kruis!

Daarom zal er zonder het kruis geen vrede met God zijn! Daarom kan ook niet één zondaar langs het kruis heen. Niet langs het kruis heen opdat Gods gerechtigheid genoeg gedaan wordt. En niet om het kruis heen om vrede met God te verkrijgen! De heilige God gaat om het kruis niet heen. Zelfs niet toen het Zijn lieve Zoon betrof. Maar daarom kunnen wij ook om het kruis niet heen.

Beseft u wat dat betekent? Als het nu zo ligt, dat dit de weg is die de Heere heeft aangewezen. De weg die Hij in Zijn raad heeft besloten - betaling alleen via het kruis, genoegdoening alleen via het kruis, vrede alleen via het kruis - dan betekent het dat van mij alles er aan moet. Want de weg via het kruis is een weg waarin ik geen enkele roem overhoud! De weg van het kruis - het is de weg waarin het duidelijk wordt dat het de Heere ernst is met Zijn heilig recht. En dat het Hem ernst is met het gewicht van de zonde. En - dat het Hem ernst is met Zijn Zoon als de enige Middelaar tussen God en mensen. Want Hij heeft Hem Zelf aangewezen en gezalfd tot de Priester, Wiens bediening in het heilgdom de heilige God behaagde. De weg van het kruis is de weg, waarin getoond wordt dat het de Heere ernst is met de zaligheid van Zijn Kerk. Want het welbehagen van God zal door de hand van Christus - door de hand van Christus aan het kruis - gelukkiglijk voortgaan. Zo alleen!

Mag ik deze Zaligmaker u aanprijzen? Toen de slangen in de woestijn er velen de dood in dreigden te slepen, toen kreeg Mozes de opdracht een koperen slang te maken. Hij verhoogde hem in de woestijn. Hij wees hem aan. En hij prees hem aan. Als het middel - het enige middel! - tot behoud. Opdat een iegelijk die in

Hem gelooft niet verloren zou gaan, maar het eeuwige leven zou ontvangen.

Mag ik Hem zo bij u aanprijzen?! Bent u een schuldige bij God, een gevonniste, een vloekdrager, een doemwaardige, een aangevochtene, een ongetrooste? *Ziet, hier is uw God!* Dit is een goede boodschap. Dit is een boodschap van zaligheid. Hier is hulp voor hulpelozen, hier is redding voor reddelozen: *Ziet, hier is uw God. Hier is Uw Zaligmaker!*

Wie u ook bent, zult u met niets minder tevreden zijn dan met deze Christus?! Met de waarachtige kennis van Hem. Met de geborgenheid in Hem. Want het is alleen door Zijn kruisverdienste dat Gods gramschap is geblust. Dat Zijn grimmigheid is gestild. Dat er vrede wordt verkondigd. En dat het recht van God genoegdoening heeft ontvangen. Door het kruis van Christus alleen. Maar dan ook door dat kruis helemaal. Want de Heere straft de zonde niet tweemaal. En wie door het ware geloof deel heeft ontvangen aan de gerechtigheid van het kruis, hem of haar geldt het: *"De schuld Uws volks hebt Ge uit uw boek gedaan. Ook ziet Ge geen van hunne zonden aan!"* Dan zal de Heere in mijn leven ook zoveel arm-makende genade schenken dat ik telkens weer daar terecht moet komen. Bij het kruis van Christus. Opdat het in mijn leven niet slechts eenmaal maar telkens gelden zal: *"Het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van de Heere Jezus Christus..."*

ds. J.M.J. Kieviet

ONTMOETING ONDERWEG

Het verenigingsseizoen is weer begonnen. Voor de jeugdverenigingen die aangesloten zijn bij het LCJ betekent dat ook het begin van een nieuw actieseizoen. De opbrengst van de LCJ-actie gaat dit jaar naar Stichting Ontmoeting in Rotterdam.

De Commissie Landelijke Actie (CLA) die deze actie op landelijk niveau coördineert, gebruikt de maanden september en oktober om de jeugdcontacten te informeren over de actie. Per jeugdcontact is een actiestart-avond belegd, waarin zowel CLA als Stichting Ontmoeting de actie starten door middel van een presentatie.

Het project dat met de actie ondersteund wordt, betreft een *Dienstenbus* voor dak- en thuislozen in Rotterdam. Door middel van dit initiatief wil Ontmoeting óók hen bereiken, die zover afgezonderd zijn dat zij nooit naar het dienstencentrum van de stichting komen. Naast de coördinator van de dienstenbus zullen hulpverleners meegaan om deze doelgroep op te zoeken.

Het LCJ hoopt met deze actieopbrengst zowel de aanschaf van de bus als de kosten van de personele bezetting hiervoor te bekostigen. Op termijn wil de stichting het project middels subsidie vanuit de overheid exploiteren. Het motto waaronder de jeugdverenigingen op plaatselijk niveau actievoeren, luidt "Ontmoeting Onderweg".

stichting Spaanse Evangelische Zending

**Misión Evangélica
Holandesa paea España
50 jaar**

2002 is het jaar waarin stichting Spaanse Evangelische Zending herdenkt dat zij 50 jaar zendingswerk verricht in het Spaanstalige deel van de wereld.

Pionierswerk van enkele personen, onder wie met name de Chr. Geref. Prof. G. Wisse en Dr. Ir. R.H. Borkent, leidde tot de oprichting van de interkerkelijke stichting op 4 juli 1952.

Het was een belangrijk uitgangspunt van de oprichters om vanuit de gezamenlijke kerken der Reformatie het Evangelie onvoorwaardelijk, overeenkomstig het belijden van de Reformatie, te brengen in een land met een toen Rooms-katholieke dictatuur. Spanje, het land waar het werk van deze stichting begon, ging in die tijd gebukt onder een staatskatholicisme en het Franco-regiem, dat meteen het verbod inhield voor alle andere geloofsovertuigingen.

Desondanks begonnen de oprichters reeds enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog contacten te leggen met Spaanse protestanten, die niet de mogelijkheden hadden van bijeenkomsten, kerkgang en vrije meningsuiting. Die contacten verliepen veelal per post.

Dit eenvoudig begin van correspondentie zou leiden tot de eerste vorm

van werken: via de verzending van Bijbels en met bemoedigende lectuur werd ingang gevonden in het toen nog voor het bijbelse Evangelie gesloten Spanje. Dit mondde binnen enkele jaren uit in contacten met enkele voorgangers in Spanje. Uitgetreden roomse priesters vroegen hulp, zoals ook onze latere evangelist Valentina Muñoz. Zij waren het ook die de stichting steeds duidelijker deden beseffen dat er in Spanje blijvend hulp nodig was.

Als eerste werker trad Muñoz in 1963 in dienst. Later zouden kand. M. Aleman en Drs. B. Coster het zendingswerk in Spanje, dat inmiddels godsdienstvrijheid kent, komen versterken. Deze Nederlandse evangelisten bouwden het leatuurwerk verder uit en ontwikkelden een Bijbelcursuspakket. Daarbij werden nog 2 Spaanse werkers parttime aangetrokken voor de assistentie bij dit werk: Ds. José López en Diego Guirao. Een ontwikkeling van de laatste jaren is het lesgeven op een aantal Bijbelscholen. Dit wordt door evangelist Coster verricht.

De cursus- en leatuuractiviteiten bleven niet onopgemerkt in de voormalige Spaanse koloniën.

Nog in 20 andere Spaanstalige landen wordt inmiddels gebruik gemaakt van het materiaal van de Spaanse Evangelische Zending, die in de Spaanse taal "Eben Ezer - Cursos Biblicos" genoemd wordt. Kand. Aleman, Ds. López vanuit Spanje en de heer Haeser behartigen momenteel, samen met enkele vrijwilligers dit werk. Het is daarbij verwonderlijk dat de laatste jaren opnieuw veel belangstelling komt uit een land waarin protestanten ernstig beperkt worden: IN het nog altijd communistische Cuba waar geen Bijbels en Bijbelcommentaren, catechisatiemateriaal te koop is, leidde het aanbod van de Spaanse Evangelische Zending tot massale aanvragen om Bijbels en theologisch materiaal door de straatarme bevolking, maar ook door vele voorgangers uit diverse protestantse denominaties. Alleen al op Cuba zijn er momenteel ruim 6000 contacten, maar ook gaat heel wat materiaal naar Equatoriaal Guinea, Venezuela, Chili, Ecuador, Peru en andere Latijns-Amerikaanse landen.

Het bestuur van de Spaanse Evangelische Zending is altijd van interkerkelijke samenstelling geweest.

Een halve eeuw geven bestuursleden uit de Ned. Herv. Kerk, de Chr. Geref.

Kerken, de Geref. Gem, de Oud Geref. Gemeenten in Ned. en de Geref. Gem. in Nederland leiding aan dit werk.

Het bestuur heeft gemeend dit feit op gepaste manier te moeten herdenken in het najaar 2002. In Urk, Sliedrecht en Rijssen worden resp. op 28 september, 5 en 10 oktober zangavonden en meditatieve bijeenkomsten georganiseerd.

Een Jubileumactie wordt daarbij gestart voor een mogelijk nieuw zendingsproject in Spanje, waarover besprekingen in een vergevorderd stadium zijn. tevens wordt een dubbeldik jubileumnummer van ons blad, de Zendingbode, uitgebracht.

HET GAT IN DE KERKMUUR

Kruispuntconferentie voor (eerstejaars) studenten

Kruispunten, wie kent die niet in zijn of haar leven? Van die momenten dat je moet nadenken en kiezen. Da's niet altijd gemakkelijk en in je eentje kom je er ook niet altijd uit.

Als je gaat studeren, verandert je leven ingrijpend. Je leven vergroot zich en er komen veel mensen op je weg, die anders denken dan jij. Hoe ga je om met andere visies en ander gedachtegoed? Wat is het eigene van de gereformeerde leer en (hoe sterk) ben jij hierin geworteld? Tal van vragen dringen zich aan je op.

Daarom organiseert het LCJ een kruispuntconferentie. Om te luisteren en samen met anderen van gedachten te wisselen en zo ook hierin een Bijbels spoor te volgen. In het programma is er gelegenheid voor ontmoeting en onderling gesprek.

Drs. W.H. Dekker
'Afbrokkeling of versterking'

Drs. M.J. Kater
'Ben jij een levende steen?'

Kosten: Slechts € 15,- p.p.!!
Datum: vrijdagmiddag 8 november tot en met zaterdagmiddag 9 november
Plaats: Zeist
Meer informatie vind je op www.lcj.nl
Opgeven is mogelijk via info@lcj.nl of telefonisch bij één van de jeugdwerkdadviseurs, tel. 0184-641285 of 417828.

BIJBELSTUDIE CONFERENTIE LCJ 2003

Ben je wel eens blij? Ja, ik heb vorig seizoen m'n examen gehaald, verwerking gekregen, een huis gekocht....

Er zijn allerlei redenen om blij te zijn. Tijdens de komende Bijbelstudieconferenties zullen we luisteren naar en nadenken over dat wat Paulus over blijdschap aan de gemeente van Filippi schrijft.

Wat is de inhoud van de blijdschap waarover Paulus het heeft? De Heere Jezus spreekt over deze blijdschap als iets wat 'de wereld niet kent'. Genoeg reden om je af te vragen wat het geheim van die blijdschap is. In ieder geval is het iets waar je niet echt over kunt praten, zonder het te 'beleven'. Het thema van de komende conferenties is daarom: *'Bijbelse blijdschap beleefd'*.

Meer informatie over de conferenties die we organiseren op D.V. 7-10 februari en 21-24 maart 2003 vind je op www.lcj.nl of kun je opvragen bij de jeugdwerkadviseurs 0184-417828/641285.

Commissie Bijbelstudieconferentie

KERK KAN NIET OM INTERNET HEEN

Steeds meer gemeenten zijn met een eigen website op internet te vinden.

Vele ook nog niet. Kan een kerkelijke gemeente nut hebben van een eigen plaats op internet? Doel is de onderlinge samenbinding en betrokkenheid te bevorderen. Wat zijn de mogelijkheden? Over deze vragen belegt stichting Reformatica op D.V. zaterdagmorgen 2 november een bijeenkomst. Onderwerp: Communicatie door middel van een website. Iedere belangstellende is welkom.

De mogelijkheden om op internet een site in te richten, zijn groot, maar niet alles is even belangrijk. Drs. B.M. Sinke-van Kooten is reeds 4 jaar site-beheerder van een kerkelijke site. Als communicatiedeskundige zal zij het licht laten schijnen over de functie die een eigen plaats op internet in het kerkelijke leven kan vervullen. Vragen die aan de orde komen, zijn zoal:

Wat verwachten gemeentelieden op "hun" site te vinden, wat bevordert de onderlinge band, wat kan het nut zijn voor het geestelijke leven, hoe

houden we rekening met de niet-internetters? En wat betekent het om een site te onderhouden?

Over de praktische kant van het opzetten van een site, spreekt dhr. J.H. van Vlastuin. Hij is ontwerper en bouwer binnen het bedrijf Heinosoft en zal op basis van deskundigheid en ervaring de haken en ogen schetsen. Geen ingewikkeld technisch verhaal, maar adviezen en tips om de weg te vinden.

De bijeenkomst wordt afgesloten met een forum waarin de sprekers, aangevuld met de webmaster van stichting Reformatica, op vragen uit de zaal in zullen gaan.

Geïnteresseerden moeten zich opgeven bij:

Stichting Reformatica

Schadijk 23

3905 XA Veenendaal

tel. 0318-624648

e-mail: bureau@meetingpoint.org

De kosten bedragen € 12,50 (incl. lunch) of € 7,50 (excl. lunch).

Overige informatie is op de site Meetingpoint.org te vinden.

VERLOFGANGERS ZENDING

Aan het einde van dit jaar en begin volgend jaar zullen D.V. drie zendelingen met verlof in Nederland zijn.

Deputaten hebben onlangs nieuwe regels voor het verlof van de zendingswerkers opgesteld.

Het is de bedoeling dat ze tijdens hun verlofperiode voor drie weken beschikbaar zijn voor het houden van spreekbeurten. Voor de predikanten is het mogelijk drie zondagen voor te gaan in kerkdiensten.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het voorgaan in kerkdiensten duidelijk iets met de zending te maken moet hebben en zij in de gelegenheid worden gesteld om iets over hun werk te vertellen. Dus niet om een openstaande preekbeurt in te vullen.

1 De fam. Ds. W. van 't Spijker, werkzaam in KwaNdebele, zal met verlof zijn in de maanden december en januari. De periode dat Ds. Van 't Spijker beschikbaar is voor spreekbeurten, is 7 december, 10 t/m 14 december, 16 t/m 20 december en 14 t/m 16 januari en voor de preekbeurten de zondagen 8, 15, 22 en 29 december.

2 De fam. D. Blijleven, werkzaam in Mozambique, ook met verlof in de

maanden december en januari. Dhr. Blijleven is beschikbaar voor spreekbeurten in de weken 8 t/m 14 december en 5 t/m 18 januari.

3 De fam. Ds. J. van 't Spijker, werkzaam in Mozambique, zal met verlof zijn in de maanden januari en februari. Ds. van 't Spijker is beschikbaar voor spreekbeurten in de weken 19 t/m 25 januari en 2 t/m 15 februari en voor preekbeurten de zondagen 19 januari, 2 en 9 februari.

Vanaf maandag 14 oktober is het mogelijk uw aanvragen voor preek- en spreekbeurten te richten aan het zendingsbureau: tel. 0318-582362, e-mail: zending@cgk.nl

CURSUS GEESTELIJKE VORMING TE ZEIST

Omdat vorig jaren vastgesteld kon worden, dat deze avonden in een behoefte blijken te voorzien, zijn er voor het komende seizoen 2002-2003 opnieuw een zevental avonden gepland. We zijn ook dankbaar dat dergelijke cursusavonden ook navolging gevonden hebben in de achterliggende jaren in de kring van o.a. 'In de Rechte Straat'.

Het doel van deze 'cursus' is om de mogelijkheid te bieden en een stimulans te geven om kennis te nemen van de schatten uit Gods Woord, de belijdenisgeschriften en de geschiedenis van de kerk en de betekenis daarvan voor vandaag. De sprekers behoren tot zowel de Hervormde Kerk (Gereformeerde Bond), de Gereformeerde Gemeenten als de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Bewust is gekozen voor een (zij het beperkt) interkerkelijk karakter van deze avonden.

De avonden zullen gehouden worden in de *Chr. Geref. Kerk, Bergweg 32 te Zeist*. De avonden beginnen om 20.00 uur en eindigen om ongeveer 22.00 uur.

Hoewel deze avonden allereerst bedoeld zijn voor de kerken in Zeist en naaste omgeving is evenals vorig jaar ieder ander van harte welkom!

Aanmelding voor deze avonden kan vooraf (*graag zelfs*) door het overmaken van 10 Euro op bankrekening 37.52.76.114 t.n.v. J.V. Stolk te Zeist en onder vermelding van uw naam.

Het is ook mogelijk om op de eerste avond contant te betalen. Als u maar

een enkele avond kunt bijwonen, betaalt u voor die avond € 2,50.

De *onderwerpen* voor het komende seizoen 2002-2003 zijn:

11 november Ds. M. Goudriaan
Geloofsaanvechtingen
(oorzaken, gevaren en het nut)

2 december Ds. L.W. van der Meij
Over 'verzoening' gesproken!

6 januari Ds. J.J. van Ekeveld
Over de voorbede van Christus
(n.a.v. art. 26 NGB)
3 februari Prof. Dr. W.H. Velema
Geloof en karakter

3 maart Ds. A. Beens
De gemeenschap der heiligen

7 april Ds. P. den Butter
De aanneming tot kinderen

Alles zo de Heere wil en wij leven. We hopen weer velen uit de diverse kerken op deze avonden te mogen ontmoeten. Bovenal dat we mogen ervaren dat onder Gods zegen er werkelijk van Geestelijke vorming sprake zal mogen zijn. Namens de stuurgroep: graag tot ziens.

Ds. M.J. Kater

NIEUWE SSNR- WINTERCURSUS

Sinds 1997 verzorgt de Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR) gedurende het winterseizoen een cursus met als doel de kennis over de Nadere Reformatie te verbreiden en te verdiepen. Daarvoor bleek de afgelopen jaren een groeiende belangstelling te bestaan. De laatste cursus telde 200 deelnemers.

De nieuwe wintercursus draagt de titel 'Kennis van hoofd en hart. Dogmatische thema's in de Nadere Reformatie'. Aan de hand van de werken van een aantal theologen worden enkele dogmatische thema's uitgediept, die tot op de dag van vandaag uiterst actueel zijn. Tijdens de zes zaterdagochtenden zullen deskundige inleiders de lezingen verzorgen. Aan de orde komen zowel beschouwende als praktische onderwerpen: geloofsbeleving, gevoel, het geestelijk leven, Gods voorzienigheid en het Heilig Avondmaal. De cursus wordt besloten met een leesexcursie in het bekende dogmatische werk van Wilhelmus à Brakel, de Redelijke Godsdienst. Hoewel de kerkhistorische invalshoek onmiskenbaar is, gaat de uitwerking een stap verder. De rode draad die door alle bijdragen loopt is de vraag naar de actualiteit van de onderwerpen.

Evenals bij de vorige wintercursussen ontvangen de deelnemers een syllabus.

De totale kosten bedragen € 100,-. Dit bedrag is inclusief cursusmap, syllabus, koffie en lunch.

Tot 19 oktober a.s. kunnen geïnteresseerden zich aanmelden. De cursus start op 16 november en vindt plaats in Veenendaal. Een cursusfolder is te verkrijgen bij de cursusleider, Dr. R. Bisschop, tel. 0318-522691.

Voor info bel:
0416-692787
of
078-6930534

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Psalmboeken in groot en klein formaat

Bijbels in Statenvertaling

Berijming 1773, met Catechismus en Formulieren:

P20	kunstleer, 7,5 x 11,3 cm	€ 6,10
P21	kunstleer, 9 x 12 cm	€ 8,40
P22	goudsnee, 9 x 12 cm	€ 11,50
P23	zeer duidelijke letter, kunstleer, 10 x 16 cm	€ 10,50
P25	kanselpsalmbroek, 14 x 21 cm ook geschikt voor slechtzienden	€ 18,-
P26	groot kanselpsalmbroek 18,5 x 28 cm	€ 25,-

Berijming Datheen, met Catechismus en Formulieren:

P20d	psalmboekje Datheen 7,5 x 11,3 cm, kunstleer, kleursnee	€ 6,10
P21d	psalmboekje Datheen 8,6 x 12,4 cm, kunstleer, goudsnee	€ 8,40
P14d	psalmboekje Datheen alle verzen noten 9 x 14 cm	€ 11,-

Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Een uitgebreide kleurenfolder wordt u op verzoek toegezonden.

Gereformeerde Bijbelstichting

Postbus 168, 4140 AD Leerdam, (0345) 61 01 55 - Giro 1.355.824 t.n.v. penningm. GBS Leerdam

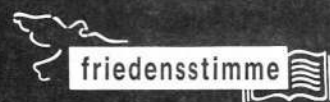
Friedensstimme Zorgt voor

- Bijbels
- christelijke lectuur
- Russische evangelisten
en hun gezinnen

**Uw gebed en meeleven zijn
daarbij nodig! Stort uw hart uit
op gironummer 41 32 334**

Meer info? Bel (0182) 53 85 44.

Stichting Friedensstimme, Postbus 15, 2800 AA Gouda

**Woordverkondiging
en bijbelverspreiding
in Russisch taalgebied**